

Indická kinematografia

Už v roku 1896 sa v bombajskom hoteli Watson's vďaka kinematografu bratov Lumièrovcov premietlo šesť nemých krátkych filmov. Počas nasledujúcich vyše sto rokov sa film v Indii udomácnil natoľko, že v súčasnosti sa v indických štúdiách vyrobia v priemere dva celovečerné filmy denne. Už od 70. rokov minulého storočia je India najväčším filmovým producentom na svete. Za príjmy, ktoré umožňujú nakrúcanie nových a nových diel, vďaka filmový priemysel najmä domácemu obecnstvu, keďže indické kiná navštívi týždenne vyše 110 miliónov divákov. No svojich priaznivcov si indický film dnes našiel už aj v zahraničí a bollywoodska produkcia z bombajských filmových ateliérov je dnes už dobre známa aj ďaleko za indickými hranicami.

Za otca indickej kinematografie sa považuje Dadasaheb Phalke (1870 – 1944), ktorý nakrútil prvý celovečerný hraný film už v roku 1913. Film *Alam Ara* režiséra Ardeshira Iraniho z roku 1931 stál na počiatku zvukovej éry a stal sa veľkým národným hitom. Film inšpiroval mnohých vtedajších i budúcich režisérov a podľa jeho vzoru sa hudobné pasáže a piesne stali neodmysliteľnou súčasťou indických filmov až do dnešného dňa. Nastolenie politickej nezávislosti (1947) predznamenovalo aj prudký rozmach indickej kinematografie. Na jej začiatku stáli hudobné filmy so spoločenskou tematikou a melodrámy. 50. roky priniesli zrod tzv. nového filmu, ktorý sa vyznačoval tvorivou úprimnosťou a moderným, humanistickým videním sveta. Satyajit Ray (1921 – 1992), ktorý bol jednou z jeho najvýraznejších osobností, získal i cenu Americkej filmovej akadémie za celoživotné dielo. V tomto období vzniklo viacero klasických diel s kvalitnými hereckými výkonmi, silným príbehom a krásnou hudbou predovšetkým od významného režiséra Raja Kapoora (1924 – 1988).

50. a 60. roky však znamenali predovšetkým „zlatý vek“ indického populárneho filmu, keď množstvo režisérov, hercov, technikov, hudobníkov, spevákov a tanečníkov prichádzalo do centra filmového diania v Bombaji, aby tu spojili svoj talent a tvorivé schopnosti. Zatiaľ čo v 60. rokoch záujem o sociálne ladené témy vystriedali romantické muzikály, v 70. rokoch sa začalo rozvíjať aj nakrúcanie realistických príbehov. Tie okrem iného priniesli zrod postavy rozhnevaného mladého muža volajúceho po pomste a spravodlivosti, ktorého stelesnila legenda indického filmového priemyslu, Amitabh Bachchan. Klasickým príkladom tvorby tohto obdobia je film *Sholay* (Plamene, 1975). Televízne seriály a satelitné stanice načas odlákali divákov k svojim obrazovkám, no koniec 90. rokov už charakterizoval prudký nárast obľúbenosti návštev kina. Dôkazom je aj veľký úspech filmu *Dil Chahta Hai* (Túžby srdca, 2001), ktorý predstavuje nový druh filmu s postavami reprezentujúcimi moderný životný štýl.

Indická kinematografia je vo svojej podstate jedinečná a nenapodobiteľná. Jej filmy otvárajú pred divákom podmanivý svet plný spravodlivých hrdinov, étericky krásnych a cnostných hrdiniek, ale aj chamtivých a ľstivých darebákov spolu s tradičnými vedľajšími postavami matiek, patriarchov či rodinných priateľov. Postavy s takto jasne definovanými charaktermi pritom zosobňujú morálne symboly boja medzi silami dobra a zla. Dej rozvíjaný podľa vopred presne určených pravidiel je vlastne vyjadrením kolektívnych predstáv celého indického národa. Medzi najosobitejšie zložky indických filmov však celkom jednoznačne patria hudba, piesne a s nimi súvisiaci tanec, ktorých korene siahajú ešte do klasických hier písaných v sanskrite. Textári, speváci a skladatelia filmovej hudby dosahujú v Indii postavenie kultových osobností a ich nadčasové melódie si pospevujú obyvatelia aj tých najmenších miest na vidieku. Obľúbené filmy nachádzajú svojich divákov naprieč celou Indiou od severu po juh a od východu krajiny po jej západ.